

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kestävyysarviointi

VNK/STRO, Saara Tamminen
Tulevaisuusvaliokunta 14.11.2025

Kestävyysarvioinnin toimintamalli lyhyesti

Yhteiskunnan kestävydestä raportoidaan ensi kertaa viiden kestävyden jaottelulla

- 1) Arvioi suomalaisen yhteiskunnan kestävyiden 35 osa-alueen nykytilaa ja viime vuosikymmenen kehitystrendejä
- 2) Luo näkymää mahdollisiin kehityskulkuihin seuraavan 5–10 vuoden aikana
- 3) Tekee ehdotuksia ratkaisujen suunniksi, jotka vahvistavat yhteiskunnan kestävyttä kokonaisuutena

Arviointi pohjaa laaja-alaiseen yhteistyöhön tutkimuslaitosten ja ministeriöiden sekä muiden asiantuntijoiden kanssa. Arviointi hyödyntää systeemianalyysin menetelmiä.

Yhteiskunnan kehitystrendejä Suomessa viime vuosikymmenellä

Kestävyyssarvioinnin osana arvioitiin **35 osa-alueen** kehitystä Suomessa verrattuna niihin liittyviin mahdollisiin tavoitteisiin tai vertailumaihin. Ulkoista turvallisuutta ei arvioitu.

Paranevaa / hyvää

6

- TKI
- Digitalisaatio
- Oikeusvaltion toteutuminen
- Energian huoltovarmuus
- Ulkomaankaupan rakenne
- Yritysdynamiikka

Vaihtelevaa / ei muutosta

14

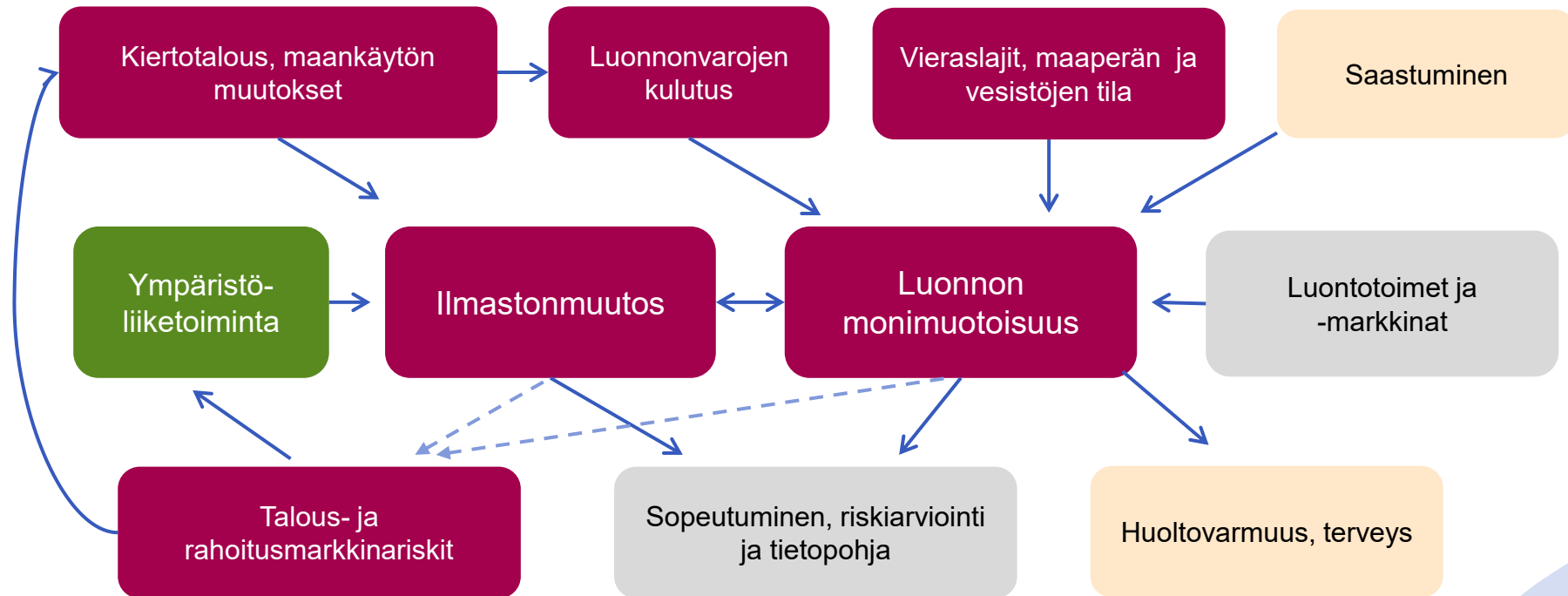
- KHK-päästöt, saastuminen
- Yhdenvertaisuus, tulo- ja terveyserot
- Sisäinen turvallisuus ja demokratia
- Logistiikkajärjestelmän toimivuus
- Ruoan huoltovarmuus
- ...

Epätoivottua

15

- Koulutus- ja osaamistasot ja niiden erot
- Väestörakenne
- Julkinen talous, tuottavuus, investoinnit
- Kyberturvallisuus ja informaatioympäristö
- Luonnonvarat ja kulutus, luonnon monimuotoisuus, vieraslajit
- ...

Esimerkkejä riskeistä ja mahdollisuuksista: Ilmastomuutos ja luontokato

Selitteet

Epätoivottavaa kehitystä

Vaihtelevaa kehitystä

Paranevaa / hyvää kehitystä

→ Varma yhteys

- -> Epävarma yhteys

Ratkaisujen suuntia

Raportti sisältää 42 ratkaisujen suuntaa, jotka on ryhmitelty kahdeksaan kestävyysulottuvuuksia läpileikkaavaan teemaan:

1. Yhteiskunnallisen luottamuksen, demokratian ja oikeusvaltion vahvistaminen
2. Koulutuspolkujen toimivuuden parantaminen ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen
3. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen
4. Teknologian ja innovaatioiden hyödyntäminen
5. Kestävän talouskasvun ja julkisen talouden vahvistaminen
6. Ilmastonmuutoksen ja luontokadon yhtäaikainen torjunta
7. Kiertotalouden ja kestävien liiketoimien edistäminen
8. Energiaturvallisuuden ja huoltovarmuuden parantaminen

Tulevaisuusselonteon 1. osan ja kestävyysarvioinnin eroja ja yhtäläisyyksiä

Tulevaisuusselonteon 1. osa on toimintaympäristöä systeemisenä kokonaisuutena katsova, laaja-alainen, systemaattinen ja osallistava skenaariotyö.

Kestävyysarviointi on systeminen arviointi Suomen yhteiskunnan nykytilaan ja näkymiin 5 kestävyysnäkökulmasta.

Eroja

1. Eduskunnan ponsien mukaisesti tuottaa jaetun ymmärryksen toimintaympäristön muutostekijöistä ja epävarmuuksista sekä skenaarioita vaihtoehtoisista kehityskuluista.
2. Skenaarioissa painottuu Suomen ulkoisen toimintaympäristön kehitys ja sen vaikutukset Suomeen.
3. Varautuminen myös ei-toivottaviin tulevaisuuksiin vuoteen 2045 asti, kansalaisdialogit (300), mustat joutsenet ja skenaarioista riippumattomat toimet.
4. Kaikkien ministeriöiden yhteiskirjoittama.

1. Valtioneuvoston omaa toimintaa.
2. Suomalaisen yhteiskunnan tilan arviointi 5 kestävyysnäkökulmasta. Vertailu tavoitteisiin tai muihin maihin.
3. Tulevat riskit ja mahdollisuudet kestävyysnäkökulmien tilojen muutoksiin seuraavan 5-10 vuoden aikana. Ei kokonaisskenaarioita.
4. VNK:n omistajuus (ministeriöt osallistuvat).

Yhtäläisyyksiä

- Tavoitteena tulevaisuuskestävä päätöksenteko
- Poikkihallinnollisuus
- Monitieteisyys ja systeemisyys
- Riskien ja mahdollisuuksien tunnistaminen
- Epävarmuuksien tunnistaminen ja varautuminen

Alustava näkymä ensi vaalikauteen

- VNK:ssa on mietinnässä kestävyysarvioinnin, toimintaympäristön jatkuvan seurannan ja tulevaisuusselonteon synergiat, kehittämismahdollisuudet ja opit tältä vaalikaudelta
- **Kokoavat tuotokset ns. toimintaympäristön isosta kuvasta** julkaistaisiin alustavan suunnitelman mukaan kahdesti vaalikaudessa: hallitusohjelman toimeenpanon liikkeelleläähtövaiheessa ja hallitusvaihdokseen varauduttaessa.

Tulevaisuusselonteosta

- Alustava työsuunnitelma on rakentaa valmius selonteon antamiselle vaalikauden alussa – hyödyntäen ison kuvan analyysiä

Linkki kestävyysarvioinnin ensimmäiseen raporttiin:

